

Klaus og Hanne Hornum

Kystdirektoratet
J.nr. 2025 - 5083
Ref. kajor
Den 15. december 2025

**Afgørelser vedr. terrænændringer og tilplantning inden for
strandbeskyttelseslinjen på matr.nr. 26e Endelave By, Endelave,
Vesterby 47, 8789 Endelave i Horsens Kommune**

Ansøgning

I har søgt om dispensation fra naturbeskyttelseslovens¹ § 15 til terrænændringer og tilplantning inden for strandbeskyttelseslinjen på ejendommen matr.nr. 26e Endelave By, Endelave, Vesterby 47, 8789 Endelave i Horsens Kommune

Dispensation

Kystdirektoratet giver dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65b, stk. 1, jf. § 15, til afskrabning og udspredning af den afskrabede muld, som vist i fig. 2.

Dispensationen gælder kun strandbeskyttelseslinjen. Ansøger skal selv undersøge, om projektet kræver tilladelse efter anden lovgivning.

Dispensationen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Afslag

Kystdirektoratet giver afslag efter naturbeskyttelseslovens § 65b, stk. 1, jf. § 15, til beplantning med hjemmehørende buske.

Lovgrundlaget for afgørelsen fremgår af bilag 1.

Afgørelsen kan påklages

Afgørelsen kan påklages inden for fire uger.

Dispensationen må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet. Hvis der bliver klaget over afgørelsen, er dispensationen ikke gældende før klagesagen er færdigbehandlet. Kystdirektoratet giver direkte besked til ansøger, hvis der bliver klaget over afgørelsen.

Klagevejledning fremgår af bilag 2.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

Redegørelse for sagen

Klaus og Hanne Hornum har som ejere af ejendommen matr.nr. 26e Endelave By, Endelave, ansøgt om et projekt til forbedring af biodiversiteten på arealet. Projektet omfatter terrænændringer (afskrabning og udspredning af den afskrabede muld, samt tilplantning med 50 hjemmehørende buske.

Fig. 1. Ortofoto 2024. Det strandbeskyttede areal er markeret med orange signatur. De røde streger markerer de vejledende matrikelstel.

Af ansøgningen fremgår:

Fjerne 25 cm muldlag

På et areal på ca. 30x45 m² skal den næringsrige overjord skrubes af, dvs. de øverste ca. 25 cm muld. Dette gøres for at fjerne næringsstoffer og muliggøre indvandring af vilde arter fra de omkringliggende naturområder, dvs. lave vilkår for et overdrev. Arealet ligger i fuld sol, men pga. den næringsrige jord, vil

tidsler og brændenælder hurtigt overtage arealet, hvis overjorden ikke skræbes af. Muligvis vil vi så vilde hjemmehørende urter, hvis der ikke kommer nye arter af sig selv.

2. Udsprede muld fra afskrabningen

Mulden udsprede på resten af marken indenfor strandbeskyttelseslinjen, dvs. på et areal på ca.

70x45 m², hvor der i dag dyrkes svedjerug.

3. Plante et begrænset antal træer og buske spredt.

Jf. telefon af 14. februar 23 vil vi gerne (uden dispensation) udnytte praksis med at plante 2-5

enkeltstående træer spredt på arealet indenfor strandbeskyttelseslinjen

Herudover vil vi søge dispensation til at plante 50 lave hjemmehørende buske, ligeledes spredt, og med det formål at øge variationen på arealet, med biodiversitet for øje.

Vi har forstået, at der, jf §65b, stk. 4, kan gives dispensation til erhvervsmæssig tilplantning med bærbuske og frugttræer, medmindre tilplantningen strider mod tungtvejende, kystlandskabelige hensyn. Her har KDI allerede vurderet, at en beplantning på matr. 26e ikke vil stride mod tungtvejende, kystlandskabelige hensyn (telefonnotat af 14. februar). Vi er også bekendt med, at der normalt stilles krav om tinglysning i forhold til den erhvervsmæssige anvendelse.

Vi ansøger kun om at plante 50 buske, hvilket er et betydeligt mindre antal, end hvis søgte om at udnytte arealet erhvervsmæssigt til at plante bærbuske. Vi vil, med henvisning til de generelle, politiske ønsker om øget biodiversitet og naturgenopretning, anmode om en individuel vurdering af en dispensation til beplantning med op til 50 hjemmehørende buske uden krav om erhvervsmæssig udnyttelse, men med en eventuel tinglysning af beplantningen i forhold til biodiversitet. Denne tilplantning vil, mener vi, på ingen måde være i strid med kystlandskabelige hensyn, idet vi igen vil henvise til telefonnotat og nævne, at den aktuelle matrikel ikke kan ses fra kysten, ligesom kysten ikke kan ses fra matriklen, jf. supplerende oplysninger og fotos fra os den 3. oktober 2023. Vi har købt en mark, der på sigt tages ud af omdrift (gavner klimaet), og hvor vi ønsker biodiversiteten får plads (øget biodiversitet er både et ønske i EU og DK). Dette håber vi, at I bemærker, når I laver en individuel vurdering af vores ansøgning.

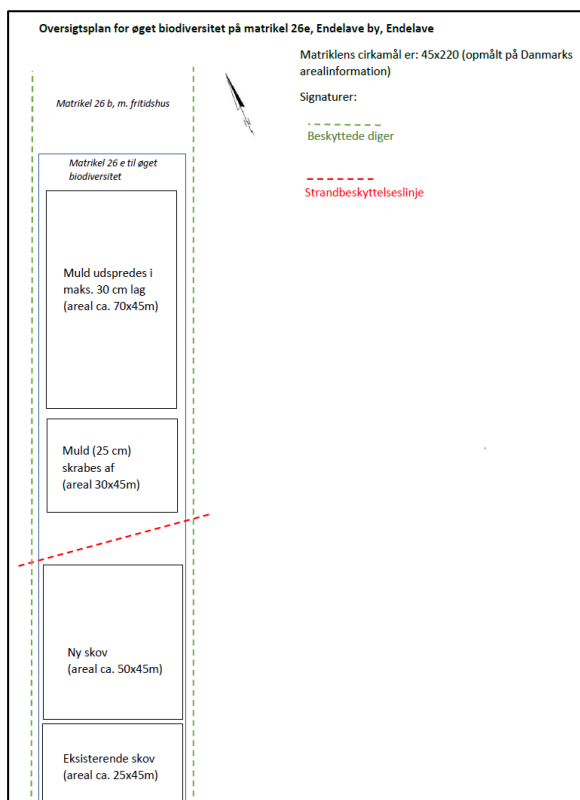

Fig 2. Plan over det ansøgte projekt

Vurdering efter lovgivning om international naturbeskyttelse

I behandlingen af en ansøgning om dispensation fra strandbeskyttelseslinjen skal Kystdirektoratet vurdere, om det ansøgte kan påvirke Natura 2000-områder eller dyre- og plantearter på habitatdirektivets bilag IV. Læs evt. mere herom i bilag 1.

Natura 2000

Det ansøgte ligger i Natura 2000-område nr. 56, Horsens Fjord, havet øst for og Endelave. Natura 2000-området omfatter habitatområde nr. 52 og fuglebeskyttelsesområde nr. 36. I fuglebeskyttelsesområdet indgår Ramsarområde nr. 13.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området ses i bilag 3.

Der er ikke registreret levesteder for arter på udpegningsgrundlaget eller habitat-naturtyper i nærheden af projektarealet.

Det er Kystdirektoratets vurdering, at det ikke ansøgte i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke Natura 2000-området væsentligt. Ved vurderingen er der særligt lagt vægt på projektets begrænsede karakter.

Det ansøgte vil således efter Kystdirektoratets vurdering ikke medføre en væsentlig påvirkning af de naturtyper, levesteder og/eller arter, som området er udpeget for at bevare, og der er derfor ikke behov for en nærmere konsekvensvurdering.

Bilag IV-arter

Der er på det vestlige Endelave registreret Bilag IV-arterne strandtudse, springfrø, marsvin, flagermus og oder. På baggrund af, at arealet, der ønskes tilplantet og hvor der skal foretages terrænændringer, tidligere har været i omdrift. og nu fremstår som et lysåbent tørt areal, vurderer Kystdirektoratet, at lokaliteten ikke er et potentielt levested for bilag IV-arter. Alle de nævnte arter, undtaget flagermus, er knyttet til vådområder /vand i yngletiden. Det ansøgte areal vil derfor kun blive besøgt af eventuelle strejfare. Da der ikke indgår fældning af træer i projektet vil flagermusenes yngle og rastesteder ikke blive påvirket

Kystdirektoratet vurderer på denne baggrund, at det ansøgte projekt ikke vil medføre beskadigelse/ødelæggelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Begrundelse for afgørelsen

Det ansøgte ligger inden for strandbeskyttelseslinjen og forudsætter derfor dispensation efter naturbeskyttelsesloven.

Af naturbeskyttelseslovens² § 15 fremgår, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden af strandbredder eller af andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen. Forbuddet mod tilstandsændringer betyder bl.a., at der ikke må opføres bebyggelse, foretages terrænændringer eller etableres beplantning inden for strandbeskyttelseslinjen.

Efter naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 1, kan der kun i særlige tilfælde meddeles dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. Der kan derfor kun dispenseres, hvis særlige forhold taler for det, herunder hvis der er tale om et nødvendigt formål, som bør gå forud for den generelle beskyttelsesinteresse, og der ikke ved en dispensation skabes præcedensvirkning i strid med det generelle formål med reglerne. Bestemmelsen administreres i praksis meget restriktivt.

Dispensation

Det er Kystdirektoratets vurdering, at de ansøgte terrænændringer er begrænsede, og ikke vil påvirke kystlandsabet negativt i væsentlig grad. Det har indgået i vurderingen, at terrænændringerne vil have en naturforbedrende effekt.

Kystdirektoratet har vurderet det ansøgte i forhold til international lovgivning om naturbeskyttelse og konkluderet, at der ikke er hensyn, der taler afgørende imod det ansøgte. Se afsnittet ”Vurdering efter lovgivning om international naturbeskyttelse”.

Kystdirektoratet giver på denne baggrund dispensation til afskrabning og udspreddning af den afskrabede muld, som vist i fig. 2..

Afslag

Af bemærkningerne til kystloven under overskriften *Jordbrugserhvervene* fremgår, at de udvidede beskyttelseslinjer ikke indebærer restriktioner over for den eksisterende skovdrift, men indeholder i lighed med de eksisterende 100 m

² Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

linjer et forbud mod ny skovtilplantning. Forbuddet forudsættes dog som hidtil administreret således, at der kan forventes dispensation til skovtilplantning med naturligt hjemmehørende løvtræarter som eg, bøg, birk, ask, el, lind m.v. i det omfang, det ikke er i strid med konkrete landskabelige hensyn.

Det er Kystdirektoratets vurdering, at projektet ikke er omfattet af den dispensationspraksis, der følger af bemærkningerne til 1994-kystloven, for så vidt angår skovtilplantning med hjemmehørende arter, idet ansøger ikke er et jordbrugserhverv.

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens §65b, stk. 4, at der kan gøres undtagelse fra forbuddet mod tilstandsændringer i sager om erhvervsmæssig tilplantning med bærbuske eller frugttræer i den udvidede strandbeskyttelseslinje, medmindre tilplantningen strider imod tungtvejende kystlandskabelige hensyn.

Kystdirektoratet vurderer, at der i den pågældende sag ikke er tale om erhvervsmæssig tilplantning med frugtbuske, men om en, efter ansøgers vurdering naturforbedrende, tilplantning med hjemmehørende buske.

Det fremgår af lovbemærkningerne til ændring af naturbeskyttelsesloven i 1994 – ”kystloven” – at den udvidede strandbeskyttelseslinje forudsættes administreret relativt mere lempeligt på mindre øer, når forholdene og hensynet til øernes erhvervsmæssige udvikling kræver det. Den forudsatte lempelse har alene relation til den udvidede del af strandbeskyttelseslinjen (100-300 m).

Kystdirektoratet vurderer, at ovenstående administrationspraksis ikke er relevant i dette tilfælde, da projektet ikke er erhvervsmæssigt.

Kystdirektoratet har vurderet det ansøgte i forhold til international lovgivning om naturbeskyttelse og konkluderet, at der ikke er hensyn, der taler afgørende imod det ansøgte. Se afsnittet ”Vurdering efter lovgivning om international naturbeskyttelse”. Kystdirektoratet bemærker, at afslaget er meddelt af andre årsager.

Kystdirektoratet finder efter en konkret samlet vurdering ikke, at der er særlige forhold, der kan begrunde, at der gives dispensation til det ansøgte, herunder ikke det i ansøgningen anførte om, at reglerne for frugtbuskebeplantning bør/kan anvendes i sagen.

Kystdirektoratet meddeler på denne baggrund afslag til beplantning med buske.

Med venlig hilsen

Karin Jølk Ravn-Jensen

Fuldmægtig i Kystzoneforvaltning
+45 21 74 14 16 kajor@kyst.dk

Bilagsgliste:

Bilag 1: Lovgrundlag

Bilag 2: Klagevejledning

Bilag 3: Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området

Afgørelsen er også sendt til:

- Horsens Kommune, horsens.kommune@horsens.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Horsens, dnhorsens-sager@dn.dk
- Friluftsrådet centralt: fr@friluftsradet.dk
- Friluftsrådet, Kreds Søhøjlandet, soehoejlandet@friluftsradet.dk; jankarnoe@gmail.com
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk og dof@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Horsens, horsens@dof.dk
- Dansk Botanisk Forening, Jyllandskredsen, nbu_jyl@botaniskforening.dk
- Dansk Kano og Kajak Forbund, miljo@kano-kajak.dk
- Danmarks Jægerforbund, sager@jaegerne.dk

Afgørelsen offentliggøres desuden på Kystdirektoratets hjemmeside, www.kyst.dk.

Bilag 1: Lovgrundlag

Naturbeskyttelsesloven

Af naturbeskyttelseslovens³ § 15 fremgår, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden af strandbredder eller af andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen. Formålet med bestemmelserne om strandbeskyttelse er at sikre, at arealerne nær kysten bevares så uberørte som muligt. Hermed varetages landskabelige, biologiske og rekreative hensyn.

Forbuddet mod tilstandsændringer betyder bl.a., at der ikke må opføres bebyggelse, foretages terrænændringer eller etableres beplantning inden for strandbeskyttelseslinjen. Der må heller ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende, og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

En række ændringer er dog umiddelbart undtaget fra forbuddet. Undtagelserne fremgår af lovens §§ 15a og 15b. Kystdirektoratet har desuden mulighed for at dispensere til visse anlæg, eller hvis der er tale om et særligt tilfælde, jf. lovens § 65b.

Af hensyn til de nationale interesser, der er knyttet til kystområderne, administreres bestemmelserne om strandbeskyttelse meget restriktivt. Der dispenseres desuden kun, når dispensationen vil være uden konsekvenser for den fremtidige administration af strandbeskyttelseslinjen.

Lovgivning om international naturbeskyttelse

Ifølge habitatbekendtgørelsen⁴ skal Kystdirektoratet, før der gives dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, vurdere om det ansøgte i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt (en væsentlighedsvurdering). Direktoratet vurderer i den forbindelse, om det ansøgte kan påvirke områdets naturtyper og levesteder samt de arter, som området er udpeget for at bevare. Hvis det ikke kan udelukkes, at det ansøgte kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, kan der ikke meddeles dispensation til det ansøgte.

Kystdirektoratet er desuden forpligtet til at varetage beskyttelseshensyn til en række dyr og planter (arter på habitatdirektivets bilag IV) over alt i landet, det vil sige uanset om de forekommer inden for et af de udpegede Natura 2000-områder eller udenfor. Der kan ikke gives dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for de pågældende dyrearter eller ødelægge de pågældende plantearter.

³ Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

⁴ Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Bilag 2: Klagevejledning

Kystdirektoratets afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentliggjort på vores hjemmeside, regnes fristen dog altid fra offentliggørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- adressaten for afgørelsen
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- offentlige myndigheder
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Der klages via Klageportalen, der kan findes på www.naevneneshus.dk, eller alternativt på www.borger.dk og www.virk.dk. Der logges ind med MitID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

Det koster 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer i gebyr at indgive en klage. Betaling foregår via Klageportalen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til Kystdirektoratet. Kystdirektoratet videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. § 88, stk. 1, i naturbeskyttelsesloven.

Bilag 3: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område nr. 56, Horsens Fjord, havet øst for og Endelave,

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 52		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med enårige planter (1210)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Vadegræssamfund (1320)
	Strandeng (1330)	Forklit (2110)
	Hvid klit (2120)	Grå/grøn klit* (2130)
	Klithede* (2140)	Skovklit (2180)
	Klitlavning (2190)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Våd hede (4010)
	Tør hede (4030)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor med kristtorn (9120)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Stilkeke-krat (9190)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Skæv vindelsnegl (1014)	Sumpvindelsnegl (1016)
	Odder (1355)	Gråsæl (1364)
	Spættet sæl (1365)	Marsvin (1351)

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 36		
Fugle:	Skarv (TY)	Lysbuget knortegås (T)
	Bjergand (T)	Edderfugl (T)
	Fløjlsand (T)	Hvinand (T)
	Havørn (Y)	Rørhøg (Y)
	Klyde (Y)	Hjejle (T)
	Lille Kobbersnepe (T)	Dværgterne (Y)
	Splitterne (Y)	Havterne (Y)

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

(fra [Natura 2000-planen 2022-27](#))